2024/2250

10.10.2024.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2024/2250

(2024. gada 11. aprīlis)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par devītā, desmitā un vienpadsmitā Eiropas Attīstības fonda 2022. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par devītā, desmitā un vienpadsmitā Eiropas Attīstības fonda 2022. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 35/2018,

— ņemot vērā Reglamenta 99. pantu, 100. panta trešo ievilkumu un V pielikumu,

— ņemot vērā Attīstības komitejas atzinumu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0110/2024),

A. tā kā Savienības sadarbība attīstības jomā, kas definēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 208.–211. pantā, notiek globālā kontekstā, kas noteikts ANO Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam ("Programma 2030. gadam") un tās ilgtspējīgas attīstības mērķos (IAM);

B. tā kā Savienībai ir sadarbības attiecības ar daudzām jaunattīstības valstīm un šo attiecību galvenais nolūks ir veicināt ekonomikas, sociālās jomas un vides attīstību un galvenais mērķis ir nabadzības mazināšana un izskaušana ilgtermiņā, sniedzot saņēmējvalstīm attīstības palīdzību un tehnisko palīdzību;

C. tā kā kopš 1959. gada un līdz pat 2020. gadam Eiropas Attīstības fondi (EAF) sniedza palīdzību attīstības sadarbības jomā Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un aizjūras zemēm un teritorijām (AZT); tā kā Savienības attiecības ar ĀKK valstīm un AZT regulēja 2000. gada 23. jūnijā Kotonū parakstītais partnerattiecību nolīgums ("Kotonū nolīgums"), kas sākotnēji bija spēkā uz 20 gadiem, bet vēlāk tika uz laiku pagarināts; tā kā Samoa nolīgums tika parakstīts 2023. gada 15. novembrī;

D. tā kā līdz ar turpināmības klauzulas stāšanos spēkā 2020. gada 31. decembrī vienpadsmitais EAF ir sasniedzis savu pēdējo posmu; tā kā tomēr līdz 2023. gada 31. decembrim joprojām tiks parakstīti konkrēti līgumi par spēkā esošajiem finansēšanas nolīgumiem un no EAF finansēto projektu īstenošana turpināsies līdz to galīgajai pabeigšanai;

E. tā kā 2021.–2027. gada DFS palīdzība ĀKK valstīm attīstības sadarbības jomā ir integrēta Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā "Eiropa pasaulē" ("*NDICI* – "Eiropa pasaulē""), savukārt palīdzība attīstības sadarbības jomā AZT ir iekļauta Lēmumā par aizjūras asociāciju, tostarp attiecībā uz Grenlandi;

F. tā kā devītais, desmitais un vienpadsmitais EAF netika integrēti Savienības vispārējā budžetā un tos līdz pat slēgšanai turpinās īstenot atsevišķi un par tiem ziņos atsevišķi;

G. tā kā EAF gandrīz pilnībā pārvalda Komisijas Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (*INTPA* ĢD) un tikai nelielu daļu (5 %) no 2022. gada EAF izdevumiem pārvalda Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāts (*ECHO* ĢD);

H. tā kā attīstības sadarbība no tradicionālāka līdzekļu devēju un saņēmēju modeļa mainās virzienā uz lielāku uzsvaru uz savstarpējām interesēm, aptverot ne tikai sociālās nozares, bet arī ilgtspējīgas investīcijas, tirdzniecību un ekonomikas nozaru ar augstu pievienoto vērtību attīstīšanu, kā arī uzsverot starptautiskas partnerības globālu problēmu risināšanai; tā kā saskaņā ar LESD "Savienības politikai attīstības jomā galvenais mērķis ir nabadzības mazināšana un ilgākā laika posmā – tās izskaušana";

I. tā kā, izmantojot Eiropas komandas pieeju, Savienība šajā jomā sadarbojas ar dalībvalstīm, vietējiem atbalsta saņēmējiem un citiem līdzekļu devējiem, lai panāktu jūtamu ietekmi un pārmaiņas partnervalstīs;

Budžeta izpilde

1. norāda, ka 2022. gadā 10. un 11. EAF finansiālajā īstenošanā (individuālās saistības: 853 miljoni EUR un maksājumi 2 386 miljonu EUR apmērā) svarīgs bija Padomes Lēmums (ES) 2022/1223 ([1]) atkārtoti izmantot no 10. un 11. EAF atbrīvotos līdzekļus 600 miljonu EUR apmērā;

2. pieņem zināšanai Padomes lēmumu no 10. un 11. EAF atceltajiem projektiem piešķirt 600 miljonus EUR tam, lai finansētu darbības, ar kurām risina pārtikas nodrošinājuma krīzi un ekonomisko satricinājumu Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīs pēc Krievijas agresijas kara sākšanas pret Ukrainu; uzskata, ka, ņemot vērā ārkārtīgi smago pārtikas nodrošinājuma situāciju ĀKK valstīs, šie līdzekļi ir jāpapildina ar atbilstošiem pasākumiem, lai palielinātu vietējo kopienu pārtikas autonomiju;

3. norāda, ka 2022. gadā EAF īstenošana veicināja uzlabojumus tādās jomās kā ūdens un sanitārija, piekļuve elektroenerģijai, juridiskās palīdzības pieejamība, pārtikas nodrošinājums un uzturs, vides aizsardzība, klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijas un dabiskās ekosistēmas, veselība, izglītība un uzņēmējdarbība/nodarbināmība;

4. norāda, ka 2022. gadā EAF veidoja 33,2 % no *INTPA* ĢD maksājumu portfeļa, maksājumu apjomam sasniedzot 2 452 miljonus EUR (t. i., 98,08 % no gada mērķrādītāja); norāda, ka Eiropas Investīciju bankas (EIB) maksājumi veidoja 461 miljonu EUR; konstatē, ka, tā kā vienpadsmitā EAF turpināmības klauzulas termiņš beidzās 2020. gada 31. decembrī, 2022. gadā nebija jaunu saistību, izņemot saistības attiecībā uz līdzekļiem, kas izriet no 10. un 11. EAF rezerves atkārtotas izmantošanas saskaņā ar Lēmumu (ES) 2022/1223, attiecībā uz īpašajiem pasākumiem Savienības reakcijai uz pārtikas nodrošinājuma krīzi un ekonomisko satricinājumu Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīs; norāda, ka EIB maksājumi saistībā ar ĀKK ieguldījumu mehānismu veidoja 400 miljonus EUR;

5. uzsver, cik svarīga Savienības palīdzības efektivitātei un pamanāmībai ir Eiropas komandas pieeja, un atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu padziļināt koordināciju ar dalībvalstīm un maksimāli izmantot to pašreizējās speciālās zināšanas partnervalstīs, nodrošinot spēcīgāku Eiropu pasaulē; norāda uz reģionālajām Eiropas komandas iniciatīvām Vidusjūras rietumu migrācijas maršrutā, kurās tās vadības grupā ir gan *NEAR* ĢD, gan *INTPA* ĢD pārstāvji, kas nodrošina rīcības saskaņotību un finanšu resursu optimālu izmantošanu;

6. norāda, ka 60 % vienpadsmitā EAF līgumu ir slēgti un ka Komisijai 2024. gadā būtu jāpabeidz 9. EAF slēgšana; norāda uz progresu 10. EAF slēgšanā – 95,2 % līgumu ir slēgti;

7. norāda uz *INTPA* ĢD centieniem samazināt iepriekšējo priekšfinansējumu (40 % mērķis) un iepriekšējās neizlietotās saistības (35 % mērķis); norāda, ka *INTPA* ĢD pārsniedza mērķrādītāju, samazinot EAF iepriekšējo priekšfinansējumu par 54,31 % un par 52,51 % samazinot gan EAF iepriekšējās neizlietotās saistības, gan izdevumus visā kompetences jomā; norāda, ka neizlietoto saistību gadījumā tas izpildīja 35 % mērķi attiecībā uz EAF, proti, sasniedza 36,83 %;

8. tomēr norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu *INTPA* ĢD KPI attiecībā uz vecā priekšfinansējuma samazināšanu nav ņemts vērā to gadu skaits, kuros katrs priekšfinansējuma darījums ir bijis atvērts, tāpēc Revīzijas palāta uzskata, ka šā KPI sasniegšana neatspoguļoja grūtības, ar kurām tas saskārās, veicot vecāku priekšfinansējuma darījumu tīrvērti, no kuriem daži ir bijuši atvērti līdz pat 12 gadiem; norāda uz Komisijas atbildi attiecībā uz tādu atvērto rēķinu un priekšfinansējumu vecuma palielināšanos, par kuriem līdz pat 12 gadiem nav pabeigta tīrvērte, – lielākā daļa no šiem vecajiem priekšfinansējumiem ir saistīti ar tiesvedības lietām; aicina Komisiju turpināt ziņot Parlamentam par šīm tiesvedības lietām, kā tas jau tiek darīts pēc Parlamenta Ieteikuma Nr. 2015/PAR/0463; turklāt norāda – lai samazinātu veco priekšfinansējumu un risinātu rēķinu novecošanas problēmu, Komisija jau ir ieviesusi ikgadējas kontroles, un 2022. gadā 93 % EAF maksājumu tika veikti savlaicīgi, tā izmanto portfeļa pārvaldības infopaneli (atjaunināts 2023. gada oktobrī), kas ļauj darbiniekiem uzraudzīt priekšfinansējuma novecošanu un veikt turpmākus pasākumus saistībā ar ilgi kavētiem rēķiniem, un tā īsteno papildu pasākumus, tostarp *ad hoc* kampaņas, seminārus un vadlīnijas;

9. norāda, ka *INTPA* ĢD ir sasniedzis mērķi panākt, ka veco līgumu, kuru termiņš ir beidzies, īpatsvars EAF nepārsniedz 13 %; norāda, ka tas ir sasniedzis 10,56 % EAF un 8,39 % Savienības vispārējā budžetā;

10. norāda, ka EAF neizpildīto saistību summa 2022. gadā sasniedza 12,6 % jeb 8 250 miljonus EUR;

([1]) Padomes Lēmums (ES) 2022/1223 (2022. gada 12. jūlijs) par 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda projektu atbrīvoto līdzekļu piešķiršanu Krievijas agresijas kara pret Ukrainu radītās pārtikas nodrošinājuma krīzes un ekonomiskā satricinājuma novēršanai Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīs (OV L 188, 15.7.2022., 147. lpp.).

Darbību ietekme finanšu pārskatos

11. norāda, ka priekšfinansējums samazinājās par 239 miljoniem EUR – galvenokārt tāpēc, ka tika izmaksāts mazāk avansu, jo samazinājās parakstīto līgumu skaits (2 118 miljoni EUR 2021. gadā salīdzinājumā ar 853 miljoniem EUR 2022. gadā), un ka līdz ar to priekšfinansējuma un citu maksājumu samazinājuma rezultātā nauda un naudas ekvivalenti palielinājās par 34 miljoniem EUR;

12. norāda, ka uzkrātie izdevumi palielinājās par 123 miljoniem EUR, jo gada beigās palielinājās to atvērto līgumu skaits, par kuriem līdz gada beigām nebija apstiprināti izmaksu pieprasījumi, un tāpēc izdevumi bija jāaplēš;

13. turklāt norāda, ka pamatdarbības izdevumi kopumā samazinājās par 74 miljoniem EUR, galvenokārt trasta fondu likvidēšanas rezultātā, tāpēc samazinājās to izdevumu segšanai nepieciešamās iemaksas, un ka izdevumi saistībā ar ārkārtas palīdzību palielinājās, jo 10. un 11. EAF atbrīvotie līdzekļi tika atkārtoti izmantoti, lai cīnītos pret negatīvajām sekām saistībā ar karu Ukrainā;

14. uzsver, ka attiecībā uz ietekmi, ko rada Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības, Revīzijas palāta secināja, ka nav nekādas finansiāla rakstura ietekmes uz ziņojumu par EAF 2022. gada pārskatiem un ka uz 2022. gada 31. decembri sagatavotie EAF pārskati pareizi atspoguļo izstāšanās procesa stāvokli minētajā datumā;

Pārskatu ticamība

15. norāda, ka 9. EAF budžets (2000.–2007. gads) bija tikai 13,8 miljardi EUR un ka 10. EAF (2008.–2013. gads) gandrīz divkāršojās, sasniedzot 22,7 miljardus EUR, un ka 11. EAF nodrošina iespaidīgu 30,5 miljardu EUR apmēru, no kā 29,1 miljards EUR ir piešķirts ĀKK valstīm un 0,4 miljardi EUR – AZT, turklāt 1 miljards EUR ir paredzēts administratīvo izmaksu segšanai;

16. pieņem zināšanai Komisijas 2021. gada oktobra paziņojumu par 8. EAF slēgšanu; norāda, ka EAF gada pārskatos par 2022. finanšu gadu Komisija norādīja, ka visas 8. EAF darbības ir pabeigtas un ka visi līgumi un finanšu lēmumi ir slēgti EAF kontos un atlikušie neizpildītie atgūšanas rīkojumi ir pārvietoti uz 9. EAF; tomēr norāda, ka finanšu informācija par 8. EAF joprojām bija iekļauta pārskatos, un dažas 8. EAF bilances 2022. gadā vēl bija atvērtas; norāda, ka 8. EAF darbības slēgšana notika, kā paredzēts 2021. gadā, un ka 8. EAF pilnīga grāmatvedības slēgšana vēl nav pabeigta, jo tiek īstenoti atgūšanas rīkojumi;

17. norāda, ka Revīzijas palāta gada pārskatā par darbībām, kas 2022. finanšu gadā finansētas no devītā, desmitā un vienpadsmitā EAF, ir secinājusi, ka pārskati par 2022. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo EAF finanšu stāvokli, to darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Padomes Regulas (ES) 2018/1877 ([2]) (EAF finanšu regula) noteikumiem un publisko pakalpojumu grāmatvedības standartiem;

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

18. pieņem zināšanai Revīzijas palātas atzinumu, ka 2022. gada 31. decembrī slēgtā gada pārskatiem pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;

19. norāda, ka Eiropas Attīstības fondu (EAF) īstenošana attiecas uz valstīm, kuras saskaras ar īpaši smagu klimata pārmaiņu, biodaudzveidības zuduma un pārtikas trūkuma radīto ietekmi un kuras ir novājinājušas Covid pandēmijas sekas, nepamatotais un neprovocētais Krievijas agresijas karš Ukrainā, kā arī parāda pieaugums, jaunas un jau aizmirstas humanitārās krīzes un konflikti, kas rada aizvien lielāku nevienlīdzību un nabadzību; tādēļ uzstāj, ka atlikušie EAF projekti būtu jākoncentrē uz to, lai sekmētu ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu; atkārtoti norāda, ka drošība, savstarpēji izdevīgas partnerības un starptautiskā sadarbība ir pamatnosacījumi tam, lai pasaule varētu gūt panākumus IAM sasniegšanā līdz 2030. gadam un pēc tam;

20. atkārtoti pauž bažas par daudziem iespējamiem cēloņiem, kādēļ Revīzijas palāta secīgi ir sniegusi negatīvus atzinumus par izdevumu likumību un pareizību, ņemot vērā to, ka izdevumos, kas pieņemti pārskatos par 2022. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtiskas kļūdas; vienlaikus norāda, ka konteksts, kādā notiek EAF īstenošana, ir riskants, sarežģīts un strauji mainīgs, ar ievērojamām atšķirībām ģeogrāfiskās izkliedētības, īstenošanas struktūru un partnervalstu, kā arī palīdzības sniegšanas metožu ziņā;

([2]) Padomes Regula (ES) 2018/1877 (2018. gada 26. novembris) par finanšu regulējumu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, un ar ko atceļ Regulu (ES) 2015/323 (OV L 307, 3.12.2018., 1. lpp.).

21. norāda, ka, lai revidētu darījumu pareizību, Revīzijas palāta pārbaudīja 140 darījumu izlasi, kas atspoguļo visu EAF izdevumu klāstu; turklāt norāda, ka izlasi veidoja 27 darījumi, kas attiecās uz Ārkārtas trasta fondu Āfrikai, 98 darījumi, ko bija atļāvušas 20 ES delegācijas ([3]), un 15 maksājumi, kas bija apstiprināti Komisijas centrālajos dienestos;

22. ar bažām konstatē, ka no 140 pārbaudītajiem darījumiem kļūdas tika konstatētas 57 darījumos (40,7 %) – salīdzinot ar 54 darījumiem (38,8 %) 2021. gadā, kad tika revidēts tāds pats darījumu skaits; turklāt uzsver, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi 48 kļūdas (43 kļūdas 2021. gadā) un, pamatojoties uz šo informāciju, ir aplēsusi, ka 2022. finanšu gadā kļūdu līmenis bija 7,1 % (4,6 % 2021. gadā);

23. ar bažām norāda, ka kļūdu tipoloģijas dēļ aplēstais kļūdu līmenis 2022. finanšu gadā saistībā ar izdevumiem, kas nav radušies, bija 51 % (14,9 % 2021. gadā), neattiecināmi izdevumi bija 24 % (38,6 % 2021. gadā), nopietna publiskā iepirkuma noteikumu neievērošana bija 16 % (14,6 % 2021. gadā), būtisku apliecinošo dokumentu trūkums bija 7 % (23,3 % 2021. gadā) un saistībā ar citiem kļūdu veidiem bija 2 % (8,6 % 2021. gadā); pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka lielākā daļa kļūdu, no kurām būtu bijis iespējams izvairīties, ir saistītas ar pārmērīgu tīrvērti (izdevumi nav radušies), jo īstenošanas partneri nav snieguši pietiekamus finanšu pārskatus netiešā pārvaldībā, un neietekmē projektu īstenošanu;

24. pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka 2022. gadā aptuveni 50 % no apkopotajām kļūdām ir saistīti ar pārmērīgu tīrvērti, kas nozīmē, ka izdevumi, kas nav radušies, tiek iekļauti pārskatos kā radušies izdevumi, un tāpēc tie ir pagaidu izdevumi, jo pēc galīgās tīrvērtes tie vairs nepastāvēs; turklāt norāda uz darbībām, ko Komisija veikusi, lai atvieglotu radušos izdevumu identificēšanu, un aicina Komisiju informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par šo darbību ietekmi;

25. norāda, ka *INTPA* ĢD 2022. gadā veiktās *ex ante* pārbaudes neļāva samaksāt neattiecināmus izdevumus kopumā 167,94 miljonu EUR apmērā, kas ir 2,91 % no kopējās rēķinā norādītās summas un pārsniedz *INTPA* ĢD šim rādītājam noteikto kritēriju (2 %), kā arī pārsniedz 2021. gada rezultātu (2,62 %); mudina Komisiju turpināt uzlabot kontroles sistēmas;

26. pauž bažas par to, ka Beninas EAF valsts kredītrīkotājs līgumu konsultāciju uzņēmumam saistībā ar pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanās stiprināšanu šajā valstī piešķīra, nopietni pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus; ar bažām norāda, ka saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju vērtēšanas komiteja izmantoja savu "rīcības brīvību", lai piemērotu aprēķina metodi, kas procedūrā nebija pietiekami dokumentēta; norāda uz Komisijas veiktajām darībām nolūkā novērst šīs delegācijas rīcībā konstatētos trūkumus un izvairītos no līdzīgām problēmām citās delegācijās; norāda, ka kļūdu līmenis ES delegācijā Beninā veidoja aptuveni 30 % no kopējā kļūdu skaita un ka, ja tas netiktu iekļauts, kopējais kļūdu īpatsvars būtu bijis aptuveni 4,7 %, nevis 7,1 %; atgādina, ka pārredzamība un pārskatatbildība ir būtiska NVO, kuras tiek aicinātas rīkoties, pilnībā ievērojot Savienības finanšu noteikumus un vērtības, jo īpaši Savienības līdzekļu pārvaldībā, un uzsver, ka NVO kontroles un uzraudzības sistēmām būtu jāsniedz atbalsts, jo īpaši tām, kas darbojas trešās valstīs; atgādina, ka NVO ir pakļautas tādam pašam kontroles un izmeklēšanas līmenim kā attiecībā uz jebkuru citu Savienības līdzekļu saņēmēju;

27. ar bažām norāda, ka aplēstais kļūdu līmenis sistemātiski pārsniedz būtiskuma slieksni (2 %); ar bažām norāda, ka salīdzinājumā ar 2021. finanšu gadu aplēstais kļūdu līmenis ir palielinājies par 2,5 % salīdzinājumā ar 0,8 % pieaugumu laikposmā no 2020. līdz 2021. finanšu gadam;

28. norāda, ka 2022. gadā Komisija izdeva 333 atgūšanas rīkojumus par 293 līgumiem un par kopējo summu 62,92 miljoni EUR;

Uzraudzības un ticamības garantēšanas sistēmu pārredzamība un efektivitāte

29. pieņem zināšanai Revīzijas palātas konstatējumu, ka 2022. gadā Komisija un tās īstenošanas partneri pieļāva vairāk kļūdu darījumos, kas saistīti ar programmu aplēsēm un dotācijām un iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem ar saņēmējvalstīm, starptautiskām organizācijām un dalībvalstu aģentūrām, nekā citos atbalsta veidos (piemēram, tādos, kas attiecas uz būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumiem); turklāt norāda, ka no 99 šāda veida darījumiem, kurus pārbaudīja Revīzijas palāta, skaitļos izsakāmas kļūdas bija 46 darījumos un tas atbilst 86 % no aplēstā kļūdu līmeņa; norāda, ka *INTPA* ĢD pašlaik pārskata savu kontroles stratēģiju, tostarp ziņošanas prasības, un pēta potenciālos korektīvos pasākumus; aicina Komisiju informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par tās pārskatīto kontroles stratēģiju;

([3]) Benina, Botsvāna, Burkinafaso, Džibutija, Etiopija, Fidži, Gabona, Santome un Prinsipi, Gvineja-Bisava, Haiti, Kotdivuāra, Libērija, Madagaskara, Malāvija, Nigērija, Tanzānija, Gambija, Togo, Uganda un Zimbabve.

30. norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu 23 skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumos un piecu skaitļos neizsakāmu kļūdu gadījumos Komisijas rīcībā bija pietiekama informācija, lai nepieļautu vai atklātu un labotu kļūdu pirms izdevumu apstiprināšanas; turklāt norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas novērtējumu gadījumā, ja Komisija būtu pienācīgi izmantojusi visu tās rīcībā esošo informāciju, aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 5,5 procentpunktiem zemāks – salīdzinot ar 2,4 procentpunktiem 2021. gadā; pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka lielākā daļa kļūdu, no kurām būtu bijis iespējams izvairīties, ir radušās tāpēc, ka netiešā pārvaldībā īstenošanas partneri sniedz nepietiekamus finanšu pārskatus; norāda uz Komisijas apņemšanos pārskatīt savu kontroles stratēģiju, tostarp ziņošanas prasības, un aicina Komisiju informēt par veiktajiem korektīvajiem pasākumiem;

31. atzīmē no Revīzijās palātas pārskata izrietošo, ka 22 darījumiem, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas un kuri veidoja 2,3 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī, bija veikta revīzija vai izdevumu apstiprinājumpārbaude; turklāt norāda, ka *INTPA* ĢD kontroles sistēma ir balstīta uz *ex ante* pārbaudēm un ka revīzijas/pārbaudes ziņojumos sniegtā informācija, kurā aprakstīts faktiski paveiktais darbs, neļāva Revīzijas palātai novērtēt, vai kļūdas varēja atklāt un izlabot šo *ex ante* pārbaužu laikā, jo pārskati neaptver 100 % no paziņotajiem izdevumiem un nesniedz pietiekami detalizētu informāciju, lai pārliecinātos, vai posteņi, kuros Revīzijas palāta konstatēja kļūdas, tika aplūkoti *ex ante* pārbaudēs; šajā sakarā norāda, ka Komisija regulāri atjaunina izdevumu verifikāciju darba uzdevumus, lai uzlabotu ziņojumu pilnīgumu un skaidrību; aicina Komisiju informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par panāktajiem uzlabojumiem;

32. uzsver, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi divas izdevumu jomas, kurās ir mazāka kļūdu iespējamība maksājumu nosacījumu dēļ: a) budžeta atbalsts un b) vairāku līdzekļu devēju projekti, kurus īsteno starptautiskas organizācijas un kuriem piemēro "nosacīto pieeju"; atzīmē, ka 2022. gadā Revīzijas palāta revidēja divus budžeta atbalsta darījumus un astoņus "nosacītas pieejas" projektus, ko pārvaldīja starptautiskas organizācijas;

33. uzsver vietējo īstenošanas partneru lomu un nepieciešamību nodrošināt to atbalstu un spēju veidošanu; norāda, ka, pakāpeniski izbeidzot EAF projektus, būtu jāsaglabā vietējā zinātība par to, kā rīkoties ar Savienības līdzekļiem, lai tos varētu izmantot sadarbības projektiem Kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumentā (*NDICI*) "Eiropa pasaulē", un uzsver, ka Savienības projekti būtu jāizvērtē, jāuzrauga un par tiem jāziņo, lai noteiktu to efektivitāti un nepieļautu negribētu negatīvu ietekmi;

34. pauž bažas par to, ka tāpat kā iepriekšējos gados dažas starptautiskās organizācijas sniedza tikai ierobežotu piekļuvi dokumentiem (piemēram, tikai lasīšanas režīmā), un tas kavēja Revīzijas palātas revīziju plānošanu, izpildi un kvalitātes kontroli un izraisīja aizkavēšanos; norāda, ka kontroles jautājumi tika vairākkārt apspriesti ar ANO struktūrām un Pasaules Banku, tostarp saistībā ar kopīgajām tehnisko atsauces grupu sanāksmēm un ES un ANO *FAFA* darba grupu, un ka tika izveidotas apvienotas tehniskās grupas, lai regulāri apspriestu revīzijas un kontroles jautājumus; turklāt norāda, ka Komisija sadarbojas ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām un ir pastiprinājusi saziņu ar tām par Revīzijas palātas piekļuvi dokumentiem; mudina Komisiju pastiprināt šos centienus;

35. norāda, ka *INTPA* ĢD vienpadsmitajā atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) pētījumā, ko tā uzdevumā 2022. gadā veica ārējs līgumslēdzējs, tika lēsts, ka kopējais *RER* septīto gadu pēc kārtas būs zemāks par Komisijas noteikto 2 % būtiskuma slieksni: 1,15 % (1,14 % 2021. gadā);

36. uzsver, ka saskaņā ar Revīzijas palātas novērtējumu *RER* pētījums nav ticamības apliecināšanas uzdevums vai revīzija un tiek veikts, pamatojoties uz *RER* metodiku un *INTPA* ĢD sniegto rokasgrāmatu; norāda, ka *INTPA* ĢD precizē, ka *RER* pētījums ir paredzēts kā viens no galvenajiem rādītājiem attiecībā uz atlikušo kļūdu aplēsto finansiālo ietekmi, t. i., ar to mēra iekšējās kontroles sistēmas pareizu darbību un tādējādi tas parāda Komisijas koriģējošo spēju; uzsver, ka tāpat kā iepriekšējos gados Revīzijas palāta pētījumā ir konstatējusi ierobežojumus; norāda, ka Revīzijas palāta, pārskatot 2022. gada *RER* izpētē izmantoto aprēķina metodi, uzskatīja, ka *RER* ir novērtēts par zemu un ka saskaņā ar Revīzijas palātas aprēķinu *RER* ir 1,35 %; turklāt norāda uz Revīzijas palātas atzinumu, ka tāpat kā iepriekšējos gados *RER* metodika ļauj darbuzņēmējam pilnībā paļauties uz *INTPA* ĢD pārvaldības pārbaužu rezultātiem un ka paļaušanās uz citu revidentu darbu ir pretrunā *RER* pētījuma mērķim;

37. norāda, ka no 2018. gada *INTPA* ĢD gada darbības pārskatos ievērojami samazināja atrunu apjomu (t. i., to izdevumu daļu, uz kuriem tās attiecas) un ka 2022. gada darbības pārskatā arī nav ietvertas atrunas; norāda, ka Revīzijas palāta uzskata, ka atrunu trūkumam 2022. gada darbības pārskatā nav pamata, un ka tas daļēji izriet no *RER* izpētes ierobežojumiem; pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka atrunu neesamību pamato *RER* metodoloģijas un tās centrālo dienestu norādījumu pareiza īstenošana;

38. norāda, ka saskaņā ar *INTPA* ĢD aplēsēm maksājuma laikā riskam pakļautā kopējā summa bija 83,3 miljoni EUR (1,4 % no 2022. gada izdevumiem) un slēgšanas laikā riskam pakļautā kopējā summa bija 71,7 miljoni EUR; turklāt norāda, ka *INTPA* ĢD lēš, ka no maksājuma laikā riskam pakļautās summas 11,6 miljoni EUR (19 %) tiks koriģēti, veicot pārbaudes turpmākajos gados (šo apjomu sauc par "koriģētspēju");

39. norāda, ka *INTPA* ĢD 2022. gada rīcības plāns konstatēto kontroles trūkumu un augsta riska novēršanai ietver Revīzijas palātas / *RER* konstatējumu pēcpārbaudes uzlabošanu un ka 2022. gada septembrī tika pieņemtas jaunas *RER* rokasgrāmatas un metodikas versijas, lai risinātu iepriekšējos Revīzijas palātas apsvērumos minētos jautājumus; pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka grozītie noteikumi novērš pārmērīgu paļaušanos uz iepriekšējo kontroles darbu, jo tagad ir noteikts, ka paļaušanās uz iepriekšējas kontroles darbu būtu jāuzrauga, ņemot vērā vēsturiskos vidējos rādītājus; turklāt norāda, ka Komisija ir pilnībā īstenojusi Revīzijas palātas 2020. gada pārskatā pausto ieteikumu noteikt pienākumu *RER* pētījuma darbuzņēmējam sava darba laikā ziņot Komisijai par visām aizdomām par krāpšanu saistībā ar Savienības budžetu; tomēr pauž nožēlu par to, ka Komisija nepiekrīt Revīzijas palātas 2022. gada pārskatā iekļautajam ieteikumam uzlabot *RER* metodiku un pārbaudīt tās pareizu piemērošanu, jo uzskata, ka nav nepieciešams mainīt *RER* pētījumā izmantoto metodiku attiecībā uz augstas vērtības posteņu ekstrapolāciju;

Krāpšanas profilakse, atklāšana un novēršana

40. norāda, ka *INTPA* ĢD kopš 2014. gada ir izstrādājis un īstenojis savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju, pamatojoties uz Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) sniegto metodoloģiju, un ka kopš tās stāšanās spēkā stratēģija ir atjaunināta trīs reizes; norāda, ka *INTPA* ĢD nolēma atlikt krāpšanas apkarošanas stratēģijas vidusposma novērtēšanu (kas sākotnēji bija plānota 2022. gadā), jo IAS, Revīzijas palāta un *OLAF* tajā laikā veica vairākas revīzijas un atjauninašanas; turklāt norāda, ka *INTPA* ĢD īstenoja 90 % no pievienotā rīcības plāna un ka visas darbības ir īstenotas paziņotajos termiņos, izņemot kopā ar *OLAF* veiktu izpēti par iespēju izplatīt anonimizētus krāpšanas gadījumu piemērus Komisijas iekšējā tīklā, kas tika īstenots 2023. gadā;

41. norāda, ka *INTPA* ĢD arī sniedza devumu Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijā un veica turpmākus pasākumus saistībā ar *OLAF* 2018.–2022. gadā sniegtajiem finanšu ieteikumiem, kā rezultātā tika slēgti tikai 24 % finanšu ieteikumu un tika veikti turpmāki pasākumi saistībā ar 76 % finanšu ieteikumu; atzinīgi vērtē 2022. gadā sasniegtos rezultātus, piemēram, jaunu iekšējo vadlīniju par rīcību ar krāpšanu saistītas informācijas jomā stāšanos spēkā, *INTPA* ĢD krāpšanas apkarošanas tīkla iecelšanas sistēmas pastiprināšanu, ārējās informētības uzlabošanas pasākumu uzsākšanu attiecībā uz *INTPA* ĢD īstenošanas partneriem un saņēmējiem, visu iekšējo tīmekļvietņu, rokasgrāmatu un datubāzu pastāvīgu atjauninašanu un gada paziņojumu visiem darbiniekiem par profesionālās ētikas standartiem, krāpšanas novēršanu un atklāšanu un informācijas atklāšanas noteikumiem;

42. norāda, ka 2022. gada beigās *INTPA* ĢD bija informēts par 24 notiekošām izmeklēšanām un *OLAF* to informēja par 6 izmeklēšanu slēgšanu ar finanšu un/vai administratīviem ieteikumiem, 7 izmeklēšanām bez ieteikuma, un par 2 lietu nodošanu Eiropas Prokuratūrai; norāda, ka *INTPA* ĢD sistemātiski nodeva *OLAF* visas lietas gadījumos, kad bija aizdomas par krāpšanu vai pārkāpumiem, un rūpīgi ievēroja visus *OLAF* paziņotos finanšu ieteikumus;

43. norāda, ka *INTPA* ĢD krāpšanas apkarošanas stratēģijas 2021.–2024. gadam pirmais prioritārais mērķis ir palielināt iekšējo un ārējo informētību par jautājumiem, kas saistīti ar krāpšanu, tostarp izmantojot apmācības iespējas; tomēr pauž nožēlu par to, ka Revīzijas palāta komandējumos uz četrām delegācijām ir konstatējusi krāpšanas novēršanas apmācības trūkumu (darbinieki pēdējo 5 gadu laikā nebija piedalījušies apmācībā par krāpšanas nepieļaušanu);

44. atzinīgi vērtē to, ka *INTPA* ĢD ir optimizējis agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas izmantošanu kā instrumentu sankcijām krāpšanas gadījumā un uzlabojis krāpšanas apkarošanas pasākumus saistībā ar budžeta atbalstu;

Savienības budžeta atbalsts

45. norāda, ka budžeta atbalsta maksājumi no EAF 2022. gadā bija 105,2 miljonu EUR apjomā;

46. salīdzinājuma nolūkā norāda, ka Ukraina 2022. gadā kļuva par trešo budžeta atbalsta portfeli, kurā notiek darbības gandrīz 800 miljonu EUR apmērā;

47. uzsver, ka pēdējo 3 gadu laikā ES budžeta atbalsts ir sniedzis maksājumus kopumā 6 miljardu EUR apmērā, t. i., 3 miljardi EUR 2020. gadā, 1,2 miljardi EUR 2021. gadā un 1,8 miljardi EUR 2022. gadā; turklāt norāda, ka budžeta atbalsts veidoja 15 % no Eiropas Komisijas maksājumiem saistībā ar Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē" (*NDICI* – "Eiropa pasaulē"), Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA* III), lēmumu par aizjūras asociāciju, tostarp Grenlandi (*DOAG*), vai saskaņā ar agrākiem instrumentiem;

48. norāda, ka 2022. gadā Eiropas kaimiņvalstis kļuva par lielāko budžeta atbalsta saņēmēju (38 %), kam sekoja Subsahāras Āfrika (24 %), Āzija (18 %), Rietumbalkāni (8 %), Latīņamerika (6 %), Karību jūras reģions (2 %), aizjūras valstis/teritorijas (2 %) un Klusā okeāna reģions (2 %), un ka pēc līgumu veida nozaru reformu snieguma līgumi (*SRPC*) pārsniedz valsts un noturības veidošanas līgumus (*SRBC*) un IAM līgumus (*SDG-C*) – 74 % no portfeļa vērtības salīdzinājumā ar attiecīgi 24,5 % un 1,5 %;

49. atgādina, ka Revīzijas palātas pareizības revīzija ([4]) nevar aptvert to, kas notiek pēc brīža, kad Komisija izmaksā budžeta atbalstu saņēmējvalstij, jo šie līdzekļi pēc tam tiek apvienoti ar attiecīgās valsts budžeta resursiem;

50. norāda, ka 2022. gadā lielākie EAF maksājumu saņēmēji bija Mozambika, Sudāna un Kongo Demokrātiskā Republika, savukārt nozares ar vislielāko finansējumu bija valdība un pilsoniskā sabiedrība, lauksaimniecība, enerģētika, sociālā infrastruktūra un pakalpojumi; norāda, ka EAF īstenošana attiecas uz valstīm, kuras saskaras ar īpaši smagu klimata pārmaiņu, biodaudzveidības zuduma un pārtikas trūkuma radīto ietekmi un kuras novājina parāda pieaugums, jaunas un jau aizmirstas humanitārās krīzes un konflikti, kas rada aizvien lielāku nevienlīdzību un nabadzību; prasa, lai EAF būtu nosacījumi attiecībā uz gadījumiem, kad ir pierādījumi par cilvēktiesību pārkāpumiem, un lai tiktu veiktas pārbaudes attiecībā uz korupciju un nodokļu nemaksāšanu;

51. aicina nodrošināt ciešāku koordināciju starp Komisiju, EĀDD un ES delegācijām, lai veicinātu diskusijas un sadarbību ar attiecīgajiem vietējiem dalībniekiem uz vietas nolūkā noteikt projektus, kas visvairāk atbilst attīstības efektivitātes mērķiem;

52. norāda, ka vietējiem nevalstiskajiem dalībniekiem ir labas iespējas sniegt Savienības palīdzību grūtībās nonākušiem cilvēkiem, jo īpaši attālos reģionos; uzsver, ka pastiprināta Savienības sadarbība ar šīm organizācijām varētu paātrināt attīstības sadarbības efektīvu ietekmi;

Turpmākie pasākumi saistībā ar 2021. gada budžeta izpildes apstiprināšanu

53. pēc iepazīšanās ar Komisijas ziņojumu par pēcpasākumiem saistībā ar 2021. gada budžeta izpildes apstiprināšanu norāda, ka ārējās darbības kontroles digitalizācija turpinās ar mērķi ieviest korporatīvo praksi un rīkus un ka gaidāmā pāreja uz korporatīvo e-revīziju veicinās revīziju un pārbaužu konstatējumu sistemātiskāku un integrētāku uzraudzību, tādējādi veicinot holistiskāku pēcpasākumu procesu;

54. norāda, ka 2023. gadā atsākās kopīgas mācības ar ANO darbiniekiem un Komisija ir vienojusies ar ANO izveidot kopīgas tehniskās grupas, lai regulāri apspriestu revīzijas un kontroles jautājumus, un ka Komisija turpinās rīkoties, lai rastu praktiskus un ilgtermiņa risinājumus šiem jautājumiem;

55. norāda, ka 2022. gadā *INTPA* ĢD novērtēja sistēmiskos konstatējumus izdevumu verifikācijās attiecībā uz darbībām, ko īstenojušas 20 globālā mērogā strādājošas starptautiskās organizācijas, kuru revīzijas uzdevumu pārvaldība ir centralizēta, un 2023. gada janvārī attiecīgajiem galvenās mītnes un delegāciju darbiniekiem darīja zināmus savus konstatējumus, kā arī ierosinātos riska mazināšanas pasākumus;

56. norāda, ka Komisija un tās partneriestādes (tostarp attīstības finanšu iestādes un attīstības aģentūras) aktīvi sadarbojas ar vietējām privātā sektora organizācijām, lai apspriestu problēmas un iespējas palielināt piekļuvi finansējumam, izmantojot tādus finanšu instrumentus kā apvienotās finansēšanas operācijas, un ka politikas dialogs notiek partnerībās ar partnervalstīm, izmantojot ES delegācijas un valstu investīciju forumus; uzsver, ka ir svarīgi mobilizēt privāto sektoru, lai novērstu attīstības finansējuma trūkumu un sasniegtu IAM;

57. atzinīgi vērtē stratēģiju *Global Gateway* kā saskaņotu Savienības reakciju uz globālām problēmām; uzskata, ka laikā, kad rodas jaunas ģeostratēģiskas problēmas, Savienības ārpolitikas un drošības politikas un attīstības sadarbības dalībniekiem ir jāuzlabo koordinācija, lai palielinātu Savienības klātbūtni un pamanāmību visā pasaulē, izmantojot investīcijas materiālajā un nemateriālajā infrastruktūrā, kas rada partnervalstīs nacionālo vērtību, sadarbojoties ar privāto sektoru un attīstības finansēšanas iestādēm saskaņā ar IAM;

58. atgādina, ka globālās krīzes ir radījušas un paplašinājušas nevienlīdzību gan valstu iekšienē, gan starp tām, apdraudot sociālo kohēziju, un šajā sakarā atzinīgi vērtē nevienlīdzības rādītāja (*I-Marker*) izstrādāšanu, lai izveidotu stabilu ziņošanas un salīdzinošās novērtēšanas sistēmu par visu pasākumu devumu nevienlīdzības mazināšanā;

59. piekrīt Revīzijas palātas ieteikumiem Komisijai:

a) pārbaudīt, vai grāmatvedības atlikumi slēgtajiem EAF ir savlaicīgi dzēsti;

b) nodrošināt, ka gada pārskatos ir savlaicīgi dzēsts priekšfinansējums un rēķini;

c) veikt pasākumus, lai uzlabotu ES delegāciju kontroles mehānismu sistēmas priekšfinansējuma dzēšanai;

d) atkārtoti norādīt uz pienākumu ievērot PVN noteikumus un veikt atbilstošas pārbaudes;

e) pastiprināt *ex ante* kontroles mehānismus, ko piemēro pirms izdevumu pieņemšanas;

f) uzlabot atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) metodiku un pārliecināties par tās pareizu piemērošanu.

([4]) Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 25/2019 "Datu kvalitāte budžeta atbalsta jomā: nepilnības dažos rādītājos un mainīgo daļu maksājumu pārbaudē".